

treballs menors, la *Vida compendiosa del Beat Ramon Lull*, estampada a Mallorca l'any 1915, on, sense perjudici del caràcter popular de l'obreta, el sentit crític de l'autor apareix ferm i ben orientat, i l'estudi *Dinamisme de Ramon Lull* (Mallorca 1935), on, sobre la base d'una conferència al nostre Centre Excursionista de Catalunya el 1927, titulada *Viatges de Ramon Lull*, articula totes les idees i divinacions que el seu tracte constant amb els textos autèntics del Mestre li havia anat suggerint sobre la veritable trajectòria d'aquella vida tan inquieta com inquietadora. És un estudi renovador i de primera mà, escrit en l'estil càlid i turgent tan propi del recodat amic.

Perquè mossèn Galmés era un escriptor, criat al camp i coneixedor per natura del seu llenguatge, com bé ho mostrà en les seves versions de Varró i de Cató a la Fundació Bernat Metge, per a la qual traduí també *L'Orador* de Ciceró, i en la novel·leta *Flor de card*, premiada als Jocs Florals de Palma el 1910 i recentment reestampada a Mallorca, i en algun altre assaig en prosa aparegut en revistes de Mallorca. Ja el 1908 la copa artística del Consistori dels nostres Jocs Florals havia premiat la seva obra *Negrures*, que sobtà tant per l'opulència de l'estil com pel tremp d'aiguafortista de l'autor, i no fou aquesta l'única distinció que li guanyà el seu talent literari.

Era un home ferm de cos i d'ànima, però amb un somriure d'infant i una veu fina que contrastaven amb l'energia rotunda i sense contemplacions del seu parlar i del seu judicar els homes i les coses. Sempre recordaré la vegada que el vaig conèixer, en ocasió del meu primer viatge a la ciutat de Mallorca, aviat farà cinquanta anys. Em féu pujar al campanar de la Seu, no tant per a mostrar-me el panorama de la mar i de la serra com per a fer-me admirar l'alçada de la nau central i les bateries de contraforts que l'equilibren. Com sentia instintivament aquella força constructiva! I com fruïa desafiant el vent en aquella hora del migdia!

Aquell home dominà el seu tremp posant-lo al servei d'una obra pacient i culta, per a la qual calien nervis a prova d'indiferències i de cansaments. Déu li doni i ens doni a tots un successor digne de la seva fe i de la fe de Mestre Ramon.

JORDI RUBIÓ

JUAN MONEVA PUYOL

* 1871 - † 1951

El professor Juan Moneva Puyol, traspasat a Saragossa a mitjans del 1951, posseïa una forta personalitat. Pel tremp del seu caràcter, s'elevà des d'un origen humil fins a una elevada posició social i universitària. Compensava l'escassetesa del seu físic amb els seus dots envejables de talent i d'expressió. Exercí per espai de més de quaranta anys la càtedra de Dret Canònic a la Universitat aragonesa, fins que l'agost de 1941, en complir la setantena, en fou separat per jubilació forçosa. Cursà, de jove, les dues carreres de Ciències i Dret, i per un moment els estudis de Química semblaren atraure'l amb preferència; però les circumstàncies decidiren la seva vocació de juriconsult i d'home de càtedra. La seva vasta cultura li permeté de tractar a la càtedra,

a la premsa i als llibres una gran varietat de temes, que l'acreditaren de veritable polígraf. Recordem, entre altres de les seves publicacions, els seus dos manuals de *Gramática castellana* i *Introducción al Derecho hispánico*, dins la col·lecció de «Manuales Labor»; la *Educación cristiana de los hijos*, que traeix les seves preocupacions de pare; i els seus opuscles *El silencio* i *El honor*, el darrer dels quals li originà grosses dificultats. També els temes d'història local el temptaren sovint; la mostra més reeixida d'aquest interès són les seves *Memorias*, escrites el 1947 a petició d'un grup d'amics que les han editades ran de la seva mort. Profundament religiós i practicant i exemplarment auster, odià la hipocresia i no dubtà a afrontar amb extrema franquesa les opinions corrents, a despit de diversos conflictes.

Era fill de pares aragonesos, i, encara que nascut per atzar a Castella, des dels set anys residí a Saragossa. Amà amb passió el seu país, i una de les seves actuacions més persistents i reeixides fou la reivindicació del seu Dret tradicional. Massa jove per a participar en el I Congrés de Jurisconsults Aragonesos, que tingué lloc l'any 1880, dedicà una bona part de la seva vida a la defensa del Dret aragonès davant les invasions de l'anomenat Dret comú, fins a constituir-se en la figura més representativa d'aquest moviment. El Ministeri de Justícia el nomenà, ja abans de la guerra del 1936, vocal de la Comissió codificadora dels anomenats Drets forals. Des de la presidència del Consejo de Estudios del Derecho Aragonés que li fou oferta en constituir-se aquest el 1940, promogué la celebració del II Congrés de Jurisconsults Aragonesos, que serví d'esperó a un nou Congrés de Jurisconsults de tot Espanya per a deliberar sobre les diverses legislacions civils amb criteris favorables a la vigència dels Drets regionals.

La seva ampla visió d'Espanya el capacità per a comprendre i estimar les altres regions, i singularment Catalunya. El seu anticatalanisme inicial, inculcat a l'ambient familiar, s'esfondrà al primer contacte amb la literatura catalana, quan un company universitari li donà a llegir *L'Atlàntida* de Verdaguer en edició bilingüe. Llegí tot seguit altres obres de Verdaguer, de Víctor Balaguer i de Maragall directament en català, volgué aprendre la nostra llengua i, en acte de reparació, venir a Catalunya i parlar-hi sempre en català. En altres viatges s'adelità a conèixer la nostra geografia, a intimar amb la nostra gent i a familiaritzar-se amb la nostra literatura. Entaulà relació amb els nostres homes més representatius, fou amic sincer de molts d'ells i seguí de prop llurs actuacions; i en els moviments col·lectius de reivindicació del nostre dret i de la nostra llengua, se situà sempre al costat de Catalunya. Sentí una gran admiració per Eduard Toda i secundà amb entusiasme els seus esforços per a la restauració de Poblet.

L'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona el nomenà, de bona hora, membre corresponent. També la de Sevilla. Des de Madrid, l'Acadèmia Espanyola, la de Ciències Morals i Polítiques i la de Jurisprudència i Legislació li havien conferit el mateix honor. Últimament, l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, a proposta de la Secció de Ciències, prengué l'acord unànim de distingir-lo amb el mateix caràcter. Aquesta distinció li fou especialment plaent i formà el propòsit d'acudir en persona a possessionar-se'n per la diada de Sant Jordi. Els anys li ho impediren, però des de Saragossa regracià el

Juan Manuel
Pérez